

Notulen Verenigde Vergadering (VV)

Datum: 28 juni 2023, 16:00-17:43 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Genodigde oud-hoogheemraden

Mevr. T.O. Fierens
 Dhr. M. Kastelein
 Dhr. G.H. von Faber

Aanwezigen dagelijks bestuur (D&H):

Dhr. R.A.M. van de Sande (dijkgraaf, voorzitter)
 Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
 Dhr. A.G. Straathof (hoogheemraad BBB)
 Dhr. J.B. Knapp (hoogheemraad VVD)
 Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad
 Natuurterreinen)

Aanwezige VV-leden:

Mevr. V.M.M. van der Burg (BBB)
 Dhr. H. Hazenoot (BBB)
 Dhr. H.J. van Egmond (BBB)
 Dhr. H.C.M. Kortman (VVD)
 Dhr. J.L. van Oeveren (VVD)
 Mevr. S.F. Jahan (VVD)
 Mevr. A.H.G. van Zantvoort (PvdA)

Mevr. K. van Rooten (PvdA)
 Dhr. K. Buskermolen (Water Natuurlijk)
 Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)
 Mevr. A.V. Baerveldt (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van der Kaap (PvdD)
 Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)
 Mevr. J.M. van den Broek (PvdD)
 Dhr. A.J.G. Burger (CDA)
 Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)
 Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)
 Dhr. A.H.J. van Strien (50PLUS)
Afwezigen met afmelding:
 Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
 Dhr. J. van Pareren (JA21)
 Dhr. J.B. van den Berg (AWP voor water, klimaat en
 natuur)
Overige aanwezigen:
 Mevr. M. Middendorp (SAD)
 Mevr. I.C. Gerrits (bestuursadviseur)

1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering en heet alle aanwezigen een buitengewoon warm welkom in deze bijzondere bijeenkomst van de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Rijnland. Een bijzondere vergadering omdat er maar een agendapunt is. Vandaag wordt afscheid genomen van drie bestuurders die een groot deel van hun tijd hebben gegeven om Rijnland beter, mooier en fraaier te maken. Hij verwelkomt familie en vrienden, oud-leden van de verenigde vergadering en medewerkers. Een informeel samenzijn staat gepland na deze vergadering. Het is een officiële vergadering; het wordt uitgezonden en het wordt genotuleerd om alles nog eens rustig te kunnen nalezen.

Het belangrijkste onderwerp is het afscheid van de hoogheemraden mevrouw Fierens, de heer Von Faber en de heer Kastelein.

Er zijn enkele afmeldingen die administratief zullen worden verwerkt.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

2. Afscheid van de hoogheemraden mw. Fierens, dhr. Von Faber en dhr. Kastelein

De heer **Van der Sande** richt het woord tot de scheidend hoogheemraden.

Lieve Thea, Waldo en Marco. Dames en heren.

Het is wat! 24 jaren bestuurlijke ervaring in deze drie mensen verenigd. Waarvan 24 jaren in de verenigde vergadering en gezamenlijk 17 jaren in het dagelijks bestuur, in het College als hoogheemraden. Op één iemand na, de heer De Vries die nog een ronde mee zal besturen, is er niemand meer die erbij was toen zij 8 jaren geleden begonnen. En daarmee wordt ook een einde van een tijdperk beleefd vandaag. Dat moet niet licht opgevat worden. Hij heeft nagedacht aan welke kapstok hij het vertrek van deze drie bestuurder zou ophangen; onderlinge samenwerking of karakterologische overeenkomsten en verschillen, de dynamiek, vreugde of af en toe minder vreugde, het schuren en glanzen. Hij is uitgekomen bij de theorie van de Griekse wijsgeer Empedocles en de 4 elementen van deze Griek. De 4 elementen aarde, water, lucht en vuur en, niet te vergeten omdat het de elementen completeert, strijd en liefde.

In tegenstelling tot andere Griekse wijsgeren die de werkelijkheid ziet als onveranderbaar, ziet Empedocles wel degelijk verandering. Juist die 4 elementen waaruit alles is opgebouwd, worden door strijd als het ware ontleed en komen door de liefde weer samen in andere samenstellingen. Daarmee is de eeuwige ontwikkeling in de hele wereld te verklaren. Dat leek hem een buitengewoon goede verklaring en kapstok om deze drie bestuursleden en hun 8 jaar bij Rijnland – in strijd en liefde met de 4 elementen – te beschrijven. Nu zullen er mensen zijn die zeggen 4 elementen en 3 bestuurders.... En er zullen mensen zijn die zeggen deze 4 elementen anders te zien. Er zijn zoveel verschillende beschrijvingen van deze elementen, dat klopt. Kloppen de elementen met de personen? In zijn optiek is dat het geval. Het is dan ook zijn blik op deze 3 topbestuurders.

Aarde als basis; contact met jezelf in het hier en nu.

Water als wendbaar, evenwicht, samenhang, leven en vruchtbaarheid.

Lucht biedt ruimte, zuurstof en objectiviteit.

Vuur van inspiratie, wilskracht, passie en energie.

Alle elementen komen voorbij als hij de bestuurders toespreekt.

Als eerste bestuurder zal mevrouw Fierens toegesproken worden. Daarvoor krijgt de heer Van Dunné, fractievoorzitter van de PvdA, het woord.

De heer **Van Dunné** is op het hart gedrukt het kort te houden. Hij zal dat doen. Reden waarom hij het niet over resultaten zal hebben want die zijn er teveel om op te noemen. Daarnaast zijn resultaten ook een uitkomst van teamwork en daarmee moeilijker aan een specifieke bestuurder te koppelen. Hij wil het woord richten tot Thea Fierens. Hij heeft 4 jaren met Thea Fierens in de fractie gezeten en bij zijn komst werd zij hoogheemraad. Voor bij de borrel zijn de verhalen over een destijds spannende tijd. Hij wil de persoon Thea Fierens in 3 categorieën samenvatten. De eerste categorie is 'kleurrijk en gezellig'. Kleurrijk in letterlijke zin behoeft geen verdere uitleg als hij refereert aan de jurken en bij gelegenheid ook de hoedjes. Er waren altijd koekjes bij de vergaderingen. Een vergadering bij haar thuis bracht nog veel meer lekkernijen of meerdere soorten bier waaruit gekozen kon worden. Kortom: gezellig was het! En de enige zorg was om weer goed thuis te komen. Zij is altijd vrolijk. Een groot netwerk zoals een netwerk van vrouwen waarin verhalen werden gedeeld. Sommige daar besproken punten werden gedeeld met de fractie. In het College was Thea Fierens in lengte niet de grootste maar waarschijnlijk was zij wel de meest opvallende bestuurder. Deels vanwege de kleurrijke jurken en deels ook vanwege bijna dagelijkse berichten op Linked In en Facebook met tags die, in ieder geval bij hem, een reactie vereisten. Kortom: zij was aanwezig. Zij was ook een van de grote trekkers van het SDG-café. En zo komt hij aan de tweede categorie; 'betrokkenheid'. Betrokken bij de SDG-doelstellingen. Betrokken bij duurzaamheid, circulariteit, innovatie. Zij zijn er bij Rijnland innovatiemarkten georganiseerd. Met tomeloos enthousiasme werd iedere innovatie, kansrijk of iets minder kansrijk, van harte aanbevolen. Zij was daar een enorme voorvechter van. Hij memoreert daartoe de cellulose-discussie waarin zij een forse strijd leverde. Het belangrijkste resultaat van deze discussie was een hele stapel Wc-papier in de hal bij Rijnland. Cellulose is natuurlijk Wc-papier en op de een of andere manier was het de bedoeling dat dit meegenomen werd. Allemaal dankzij Thea Fierens. Haar enthousiasme en betrokkenheid bij de portefeuille was bewonderenswaardig. De cellulose-discussie brengt hem vervolgens op de bestuurlijke kwaliteiten. Die kwaliteiten kenmerken zich in beloften c.q. halve beloften, wollig taalgebruik in die gevallen waarin vragen te kritisch waren, zodanig dat de vraagstellers moesten bedenken of zij eigenlijk wel antwoord hadden gekregen. Dat werd vervolgens in zekere zin dan maar aangenomen. Maar hij weet ook dat soms de vraagstellers tot wanhoop werden gedreven en dat is in zijn optiek toch echt een bestuurlijke kwaliteit.

Hier neemt een betrokken, kleurrijke bestuurder afscheid. Hij, zijn fractie en zeker ook de VV en de inwoners van Rijnland zijn mevrouw Fierens veel verschuldigd.

De heer **Van der Sande** mag nu iets zeggen over Thea Fierens en hij gaat daarbij terug naar het begin. Met haar vertrek als hoogheemraad van Rijnland komt er voor haar ook een einde aan ruim 50 jaren werken en in het bijzonder werken aan publieke zaken. Dat is heel bijzonder. Als kind uit een Zeeuws middenstandsmilieu haar opleiding gevolgd en aan de slag gegaan. Er bekruipt hem het gevoel, haar banen naast elkaar ziende, dat dit altijd in een setting geweest waarin zij zich in haar werk kon bemoeien met de zorgen van andere mensen. Dat kenmerkt haar. Zij heeft een bijzondere passie voor het buitenland; directeur bij de Stichting Nederlandse Vrijwilligers (SNV), als Tweede Kamerlid was buitenland een van haar aandachtspunten, De Verenigde Naties en niet te vergeten het SDG-café. Sustainable Development Goals waar zij met onuitputtelijke energie mensen – ook als spreker(s) – naar toe haalde en dat nog steeds doet. De grote wereld buiten Rijnland en buiten Nederland heeft zonder meer een plek in haar hart. Hij wil 2 dingen niet onvermeld laten wat betreft haar Tweede Kamer lidmaatschap; zij stond aan de basis van wat ook vandaag nog de ‘Balkenendenorm’ wordt genoemd en daarnaast is op parlement.com de allereerste zin met het lemma Thea Fierens. Hij geeft een letterlijke weergave: *‘Door kleurrijke kleding en presentatie opvallend lid van de Partij van de Arbeid’*. Hoe herkenbaar is deze weergave voor een ieder hier aanwezig! Het feit dat dit als eerste wordt genoemd betekent dat dit ook een signatuur is van haar. Zij is niet gebakken om kleurloos door het leven te gaan. Welk element past nu bij haar? Vuur! Wat anders? Vuur staat voor inspiratie, wilskracht, passie en energie. Hij zei al de passie, de gedrevenheid voor de grote wereldwijde thema’s, oorlog en klimaat. Dat zijn voor haar geen thema’s maar meer een vraag; wat betekent het voor gewone mensen? En met name voor mensen in situaties waar het minder goed gaat. In die delen van de wereld waar dit soort klappen extra hard aankomen. Wereldwijde crises. Zeker bij de VN maar ook met de SDG-café’s heeft zij daar op allerlei manieren geprobeerd een rol in te spelen. Hij vermoedt dat zij dit tot het einde der dagen zal blijven doen. Het is haar grote passie. Inspiratie; altijd op zoek naar nieuwe vormen. ‘Nieuwe muziek om een nieuwe dans te proberen’ lag haar in de mond bestorven.

Energie; de firma Duracell zou in haar een perfecte reclamezuil hebben. Wat is ze vol met energie! Soms misschien teveel want het houdt niet op. Soms moet je een punt kunnen zetten maar dat zit niet in Thea Fierens. Altijd openstaand voor nieuwe ideeën en daarmee aan de slag willen gaan. Het mooie is dat zij daarmee prachtige dingen heeft gedaan bij Rijnland. Eerst in de portefeuille Waterketen en later meer gespecialiseerd in de sliblijn. Zij is buitengewoon actief geweest in de gemeenschappelijke regeling rondom slib. Wat kan er met slib? En wat kan er gedaan worden met een restproduct van waterzuiveringen om de wereld beter te maken? Of wat te denken van de energieneutraliteit an sich en alle regionale energiestrategieën? Dat lijkt klein, maar dat moet wel door lokale en regionale overheden de bijdrage zijn aan energieneutraliteit en de opwarming van de aarde door CO2.

Een ietwat nieuwe en misschien vreemde eend in de bijt is de digitale transformatie en het mooie Waterschapshuis (HBH). Beide zijn zaken waarin zich voor haar wel eens nieuwe dingen openbaarden. Zeker ook inspirerend maar ze waren ook nieuw.

En Rijnland Circulair, een van haar liefdesbaby’s, en de trots, bij haar en bij iedereen, toen Rijnland de tweede plaats behaalde voor duurzaam aanbesteden van alle overheden in heel Nederland. Zij heeft Rijnland daarmee op de kaart gezet.

Voor alle bestuurders geldt dat daar medewerkers achter zitten. Bestuurders kunnen niets zonder medewerkers en dat zijn er bij Rijnland 900. Zij kwam daar als vaandeldrager mee naar voren.

Die energie. Die niet-aflatende energie. Soms brandt vuur wat minder snel. Vuur heeft zuurstof nodig. Heeft ruimte nodig. Soms, bij gebrek aan zuurstof, in D&H, in de VV, brandde het wat minder snel. Thea deelde dat ook met de dijkgraaf. En zij hebben daarover gesproken; het ging niet altijd van een leien dakje. Het gebrek aan zuurstof en ruimte heeft haar altijd opgebroken. En heel eerlijk gezegd ook in de relatie met de dijkgraaf. Uiteindelijk zijn zij daar altijd uitgekomen en schittert zij nog steeds en brandt het vuur nog steeds fel. Het heeft wel wat schuring opgeleverd. Vuur is, ook in zijn relatie met haar, verwarmend. Heel verwarmend. Zij is een warm mens. Hij heeft zelf meegemaakt hoe zij in staat is op het juiste moment naast iemand te gaan staan, naast iemand te gaan zitten en net datgene te zeggen wat raak is. Dat is een kwaliteit die zij nooit kwijt mag raken. Dat zij altijd mag blijven schitteren en niet rust op haar lauweren want daarvoor heeft zij teveel energie. De wereld moet gered worden en met haar energie gaat dat vast lukken. Thea dankjewel.

Er klinkt luid applaus.

De heer **Van der Sande** wijst op een schildersezal waaronder een cadeau voor mevrouw Fierens staat. Hij verzoekt haar het samen met hem te onthullen. Fotograaf Rem van den Bosch heeft voor Rijnland een prachtige serie foto’s gemaakt, bedoeld om aan te geven wat er zou gebeuren als de dijken er niet zouden zijn en water

zomaar binnenkomt. Het zojuist onthulde exemplaar toont een foto van hartje centrum bij de Koornbrug te Leiden, een van de plaatsen waar Thea graag was en bestuurlijk zeer gezien was. Thea, voor jou!

Thea Fierens heeft de afgelopen vier jaren als hoogheemraad gefunctioneerd en er is een persoon die dat vijf jaren heeft mogen doen: Waldo von Faber.

Mevrouw Dewkalie, fractievoorzitter van Water Natuurlijk, gaat hem toespreken.

Mevrouw **Dewkalie** memoreert dat het afscheid voor Waldo een heel belangrijk moment is. Dat geldt ook voor de fractie Water Natuurlijk. Waldo en de leden van de fractie hebben elkaar heel goed leren kennen en zij hebben veel van elkaar geleerd. Er was discussie, er kon gelachen worden en samen zijn mooie resultaten bereikt op het gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit.

Waldo is een fijne persoonlijkheid die een groot gemis zal vormen. Hij is een loyale partner geweest in de fractie en in het bestuur. Sinds 2015 en met een achtergrond als sportvisser is hij beland in het waterschapsbestuur. Hij heeft een passie voor vliegvissen en hij heeft dat altijd uitgedragen. Zwemmen in een bergmeer met forellen geeft hem blijdschap. Maar wanneer een fractiegenoot gaat duiken met hamerhaaien vindt hij dat ook heel spannend.

Hij werd al snel hoogheemraad – in 2018 – als opvolger van Martine Leeuwis, ook aanwezig vandaag. Mw. Dewkalie heeft Waldo op regelmatige tijden meegemaakt; in de maandelijkse fractievergaderingen, in de verenigde vergaderingen, in de commissievergaderingen en ook in de midterm review vergaderingen en de bijzondere vergaderingen rondom de coalitieonderhandelingen. De fractie heeft hem zien groeien in zijn rol en functie en het werd opgemerkt met hoeveel plezier en passie hij zijn werk deed. Inhoudelijk was hij krachtig voor zijn portefeuille; de verbetering van de waterkwaliteit en de biodiversiteit. Belangrijke zaken voor water Natuurlijk: dank daarvoor!

Binnen het monistisch systeem ontstonden er wel eens dualistische discussies die door Waldo werden gevoerd op een uiterst hoffelijke en vriendelijke manier. Dat is zeker gewaardeerd.

Anderen konden altijd een beroep op hem doen, bijvoorbeeld als het ging om vervanging bij ziekte van collega hoogheemraden. Met zijn sociale vaardigheden zette hij de politieke partij Water Natuurlijk en ook de fractie in de schijnwerpers. Gelukkig zijn er de filmpjes op YouTube – onder andere over de tiny five – die nog steeds te zien zijn. Informatieve filmpjes over 5 soorten die gekoesterd worden binnen het hoogheemradschap Rijnland. Maar ook en vooral onderhoudende en leuke filmpjes vanwege het plezier dat hij en zijn gesprekspartners hadden bij het maken ervan. Zo leerden we dat de grote Roodoogjuffer stamt uit de tijd van de dinosaurussen. Zijn toelichting bij een insect dat al een miljoen jaar oud is, olijk kijkend in de camera: “detail, het is geen dino maar hij leefde al in de tijd van de dino!”. Zo leuk dat hij daarbij recht in de camera kijkt, in hem is een Youtuber of Influencer geboren, zo is zij van mening. Met zijn sociale vaardigheden zit het wel goed. Dat is ook niet zo gek want zij spreekt over iemand die, naast zijn functie als hoogheemraad, op de donderdagavond les geeft aan studenten van een Middelbare Beroepsopleiding als docent verpleegkunde en sociale vaardigheden. Nooit is de docent ver weg. Iedereen die hij kent vraagt hij hoe het gaat met hem of haar en hoe het gaat aan het thuisfront. Meerijden, zoals naar de Landbouwdag van Rijnland of een andere vergadering, was altijd onderhoudend en gezellig. Zij veronderstelt dat hij in de komende jaren meer tijd kan gaan besteden aan zijn grote passie: de sportvisserij. Samen met zijn partner, Margareth, zal hij eropuit trekken om te genieten van het mooie leven.

De kunstenaar David Lynch is van mening dat ieder mens een kunstenaar is en een kunstwerk kan maken van zijn eigen leven. Met zijn boek “Hoe vang ik de grote vis” schreef hij een aantal korte verhalen. Een ervan heeft als titel “Het vervolgverhaal”. Zij leest er een stukje uit voor: *“Ik stap graag een andere wereld binnen. En ik ben gek op mysteries. Daarom wil ik van tevoren niet teveel weten. Ik hou ervan te ontdekken. Voor mijn gevoel is dat een van de mooie dingen van een vervolgverhaal; dat je erin kunt afdalen. En dieper. En dieper. En dieper. Je begint het mysterie te voelen en vervolgens ga je dingen begrijpen.”* Waldo heeft al prachtige kunstwerken gemaakt in zijn leven. Hij houdt ervan te ontdekken wat het nieuwe kan brengen. Zoals de wereld van de verpleegkunde en de wereld van het waterschap. Haar wens voor hem is dat er nog vele mysteries te ontdekken zijn en hij de grote vis mag gaan vangen. Het beste gewenst!

De heer **Van der Sande** noemt het waterschap dat wel eens het oudste democratisch orgaan van Nederland wordt genoemd. Hij kan meegaan in de benaming van het oudste bestuursorgaan. Democratisch is wat hem betreft overtrokken, meer een speeltuin voor edelen en aanverwanten, kortom hooggeborenen. En Rijnland had ook een echte edelman in het bestuur van Rijnland: Waldo von Faber. Echte adel, inclusief – tot ongeveer een jaar geleden – een oorbel. Edelen droegen ook een oorbel in de 17^e eeuw. Maar Rijnland kwam daar pas

later achter. Want eigenlijk kwam hij bij Rijnland binnen als een vissende verpleger. (Dat allitereert: de vissende verpleger.) Per ongeluk bij het waterschap. Geïnteresseerd vanuit de sportvisserij en zorgzaam als hij is, als docent verpleegkunde, kwam hij in het algemeen bestuur van Rijnland terecht. Met grote ogen heeft hij zich over van alles lopen verbazen. Ook over het feit dat hij drie jaren na zijn entree opeens hoogheemraad werd als opvolger van Martine Leeuwis. Opeens was hij hoogheemraad. Nog grotere ogen.... Hij heeft dat vijf jaar lang volgehouden die houding van 'ik ben hier ook maar toevallig terecht gekomen. Ik weet ook niet hoe dat allemaal zit'. Was dat nu echt of is het ook nog iemand die, als acteur, een nominatie voor de Louis d'Or verdient? Hij heeft namelijk wel het gevoel dat hij te maken heeft met iemand die zich buitengewoon snel de mores van het vak heeft eigengemaakt.

Niet in t minst omdat al snel vrijwel al zijn voorstellen, die allemaal te maken hebben met linkse hobby's, zoals kwaliteit van water en Kader Richtlijn Water en vervolgens eenvoudig en allemaal bij hamerslag door de verenigde vergadering gingen. Dat is ook knap! ...Ik ben hier toevallig binnengekomen en weet niet goed wat ik moet doen als Waldo von Faber.....

Hij heeft zich vijf jaar ingezet voor de waterkwaliteit en zeker ook voor de Kader Richtlijn Water inclusief, inderdaad, de tiny five. Dat wordt straks een overhoring. De tiny five zijn de driehoornige stekelbaars, de grote roodoogjuffer, de gewone pad en de huiszwaluw en het knoopkruid als enig plantje van de vijf.

Een ander voorbeeld is het delen van een portefeuille – van de heer Langeslag – gedurende een langere periode. Waldo heeft dit buitengewoon succesvol gecombineerd. Niet alleen dat was succesvol maar hij bracht ook iets anders in; de laatste tijd gaan veel gesprekken over diversiteit en meestal over het gebrek aan diversiteit. En ook bij Rijnland valt daar iets over te zeggen. Maar als iemand nu iets bijdraagt aan diversiteit dan is het Waldo von Faber! Hij kijkt daadwerkelijk met een andere blik. Hij is echt anders. Hij heeft zich zaken eigen gemaakt maar hij is ook zichzelf gebleven. Dat vindt hij heel mooi. En in die zin is hij het ook die door twee elementen wordt gekenmerkt; water en lucht. Water – sportvissen – maar ook de wendbaarheid, evenwicht, de samenhang, het leven, de vruchtbaarheid. En lucht; de zuurstof, de ruimte en de noodzaak daartoe en objectiviteit. En waar uit zich dat in? Waldo heeft er altijd voor gezorgd om in verbinding te blijven met de ander. Hij kan niet opgeven omdat hij in verbinding blijft met de ander. Daarin zet hij een standaard. Hij zorgt voor de benodigde zuurstof of ruimte, onder andere door zijn relativeringsvermogen. En een enorm gevoel voor humor. Aan het einde van een D&H-vergadering is er een rondje en Waldo deed dat altijd op rijm, of een prachtig mooie woordwerking. Dat gaf lucht en humor. Hij is wendbaar in die zin dat hij altijd bleef openstaan voor andermans argumenten. Hij was bereid mee te bewegen op basis van ratio en hij hielp anderen zaken te objectiveren en de strijd uit de politiek te halen. Strijd is af en toe nodig maar het is wel goed voor de besluitvorming als er minder strijd is. Hij was beschermend en steunend naar mensen die het moeilijk hadden. Hij heeft dat zelf ook ondervonden en dat is op en top Waldo. Het mooiste vindt hij dat Waldo het goede blijft zien in andere mensen. Hij heeft afscheid genomen van D&H een aantal weken geleden. Hij gaf iedereen een wandelstok cadeau – hij had dit voorbereid want die stokken moeten 1,5 jaar drogen – en hij heeft dat vormgegeven door daarin de beste karaktertrekken van een ieder tot uiting te laten komen. Hij ziet graag het goede in andere mensen en daarom houdt iedereen zo van hem. Persoonlijk houdt hij van Waldo en hij is blij dat hij 5 jaar lang zijn collega mocht zijn. Hij wenst Waldo alle goeds toe!

Naast een plant die overhandigd wordt wil de dijkgraaf samen met Waldo von Faber een mooie foto onthullen van de bollenvelden.

Dat brengt hem bij de laatste persoon; een man die acht jaren lang in de VV heeft gezeten en tegelijkertijd acht jaren lang dagelijks bestuurder is geweest en lid van D&H. Marco Kastelein. Hij zal worden toegesproken door mevrouw Verkleij-Lemmers van de CDA-fractie.

Mevrouw **Verkleij-Lemmers** vindt het een eer om Marco Kastelein te mogen toespreken. Het spijt haar dat niet anderen dit kunnen doen. In een leven heeft een mens verschillende rollen. Kijkend naar Marco Kastelein ziet zij al een rol als echtgenoot en als vader en opa. Zij denkt dat hij in al die rollen een gerespecteerd mens is. Ook als hoogheemraad is hij gerespecteerd. Hij zet altijd in op de zaak en nooit op de persoon. In onderhandelingen kan hij scherp zijn om belangen veilig te stellen. Toch is hij ook een man van polderen, van samenwerken en van compromissen sluiten. In de functie en rol als hoogheemraad was hij altijd bereid om te sparren, advies te geven en waar dat kon ook de ruimte te geven voor goede ideeën of inbreng. Als CDA'er was hij een echte verbinder. Het CDA is dan ook dankbaar voor de tijd, kennis en inzet die hij gegeven heeft aan de partij gedurende alle jaren dat hij politiek actief was. Eerst in Gouda als wethouder en nu hier in de VV van Rijnland waar hij als hoogheemraad zijn inzet heeft gegeven.

Daarnaast is hij maatschappelijk actief; hij heeft daarvoor enige jaren geleden een koninklijke onderscheiding gehad. Zij vindt het jammer niet met hem te mogen samenwerken maar ze verwacht dat ze Marco Kastelein buiten de VV-zaal vast nog tegenkomt. Zij wenst hem het allerbeste toe samen met zijn gezin.

Er wordt een afscheidscadeau namens de CDA-fractie overhandigd aan de heer Kastelein.

De heer **Van der Sande** kende Marco Kastelein al toen hij bij Rijnland kwam. Hij kende hem uit de tijd dat hij wethouder was in Gouda. Hij was zelf destijds gedeputeerde bij de provincie Zuid-Holland en samen hebben zij zich druk gemaakt om een polder met de naam Zuidplas. Hij realiseerde zich destijds onvoldoende dat hij als wethouder hard gestreden heeft tegen de aanvullende eisen van het toenmalig waterschap over bouwen op de locatie Westergouwe. Tegenwoordig verkoopt hij dat als symbool van de ultieme volharding van de waterschappen. Dat heet flexibiliteit.

Hij is een echte CDA'er maar ook een echte bestuurder. Hij straalt die beide kenmerken in positieve zin uit. De heer Van der Sande associeert CDA met rentmeesterschap, zorgen voor de toekomst en voor de volgende generaties. Het is helder dat hij niet van de Roomse stroming is binnen het CDA. Een echte bestuurder; hij weet wat hij wil. Hij snapt wat er van hem verwacht wordt: besluiten en duidelijkheid. Als hoogheemraad heeft hij dat gedurende 8 jaren gedaan. Van deze drie mensen was hij de enige hoogheemraad toen hijzelf bij Rijnland binnen kwam wandelen.

Aanvankelijk had deze hoogheemraad dijkveiligheid in zijn portefeuille en hij ging daarna de financiële degelijkheid opschroeven. En dat hebben ze geweten. Hij nam het beheer van eigendommen onder zijn hoede en hij heeft heel goede dingen gedaan. Binnen het College wordt vaak de driehoek genoemd. En de driehoek bestaat uit het spanningsveld tussen de ambities, het geld dat opgehaald wordt bij de belastingbetaler en de schulden die gemaakt worden. De echte spanning zit dan uiteraard tussen schulden en tarieven. En als ambitieuze collega's, voor wie de sky the limit is, in de tang moeten worden gehouden dan moet duidelijk gemaakt worden dat de ambitie wel wat minder kan. Hij heeft zijn rol als portefeuillehouder prima gespeeld zoals een portefeuillehouder dat ook hoort te doen. Het is alleen jammer dat de werkelijkheid zich niet heeft gehouden aan Marco's regels. Er kwam corona. Vervolgens de oorlog in Oekraïne gevolgd door een hoge inflatie. Dat waren wolkjes aan de wolkeloze hemel die Marco voor zich had gezien. Maar ook daarin heeft hij zich keurig van zijn taak gekweten. Zijn rentmeesterschap en zijn sociale hart hebben ertoe geleid dat hij zich in zijn laatste bestuursjaar druk heeft gemaakt over een niet te grote stijging van de tarieven omdat mensen die dat net niet kunnen betalen daar het hardst door geraakt zouden worden. (Dit zijn de burgers die net boven de kwijscheldingsnorm zitten.) Hij was er als bestuurder mee bekend dat na zijn vertrek een andere keuze zou worden gemaakt. Maar het was wel zijn inzet.

De echte kracht van Marco, en dat is ook zijn legacy, is hetgeen niet in zijn standaard repertoire zat; dat was inspirator van Rijnlands nieuwe kijk op de ruimtelijke ordening en de centrale rol van water daarin. Heel gemakkelijk wordt over water- en bodemsturend gesproken. In Rijnland werd dat, mede geïnspireerd door zijn medewerkers, als eerste door Marco getrokken. Al voordat er een kabinetsbrief was. Water- en bodemsturend. In de zin dat niet alles meer kan zoals het is. Water moet een centrale of sturende rol hebben anders gaat het in de toekomst niet goed in dit prachtige deel van Nederland. Door bestuurlijk de kar te trekken, door ook De Blauwe Lens – de eerste Rijnlandse blik op datgene wat er gebeurt in ons gebied – naar buiten te brengen in een wereld die zo sterk verandert. De dialoog aangaan met andere partijen. Duidelijk maken aan gemeenten, provincies, ondernemers en inwoners dat niet alles geregeld kan worden maar dat actie vereist is door zelf te handelen. Dat staat op het conto van Marco en hij kan daar verdomd trots op zijn.

Als man van het element aarde, hoe kan het anders? De basis, de soliditeit, met beide benen op de grond. Soms met het gevoel dat er tegen een rots aangeduwd wordt want zo onverzettelijk kan hij zijn. Maar hij is ook in contact met zichzelf en in het hier en nu. Die degelijkheid, de financiële kaders, werden op de proef gesteld en hij heeft daar echt hard aan gewerkt. Hij zegt met waardering dat Marco zelf aangaf dat hij niet tegen onzekerheid kan. Het woord 'ongeveer' zou hem een nachtmerrie kunnen bezorgen. Intern is er een calamiteitenorganisatie. De woorden 'ongeveer' en 'onzekerheid' zijn daarin taboe. Marco zei zelf 'doe mij maar 'loco 5' zodat ik als allerlaatste aan de beurt ben in een calamiteitsituatie'. Hij heeft waardering dat Marco daarin zo eerlijk is. De andere kant is dat hij zeer van zichzelf overtuigd kon zijn. Rotsvast in zijn overtuiging. Hij had daar twee methoden voor; eentje in de VV-zaal en eentje in die andere zaal. In deze zaal was hij rustig, verbindend, aalbaar, dienend. Zo gingen de voorstellen voorzien van applaus door de vergadering. In de D&H-zaal werden andere vormen van Marco gezien; als er iets niet ging zoals hij wilde dan waren er 2 knoppen waar hij aan draaide. Dat waren de volumeknop en de repeat-knop. En dat kon hij heel consequent doen. Dat doet desalniettemin niets af aan zijn grote verdienste. Het is een kwaliteit waar zij samen om hebben gelachen, ook

al omdat hij het bij zichzelf herkende. Zelfrelativering heeft hij ook. Zijn rustige, beschouwende, eigenwijze natuur en zijn permanente zoektocht naar evenwicht kenmerkt hem vooral als tegenhanger in de groep. Hij gaat bijna met pensioen. Dat geeft hem veel tijd voor, in het bijzonder, zijn kleinkinderen. Het is mooi om te zien dat een man die geassocieerd wordt met ratio en redelijkheid, vol empathie is wanneer het om zijn gezin, zijn kinderen en zijn kleinkinderen gaat. Marco is een fijn mens en hij wenst hem het allerbeste toe.

De heer Kastelein krijgt een plant overhandigd. De heer Van der Sande nodigt de heer Kastelein uit om samen zijn foto te onthullen; het stadhuis van Gouda.

Hij vervolgt dat hiermee een einde komt aan het risicoloze deel omdat dit voorbereid kon worden. Het risicovolle gedeelte houdt in dat deze 3 mensen gaan reageren. Daarbij spreekt hij de hoop uit dat zij onvoldoende tijd hebben gehad om te anticiperen op hetgeen tegen hen gezegd is. Maar wie zal het zeggen? Dat weet niemand.

Hij geeft graag als eerste het woord aan mevrouw Thea Fierens.

Mevrouw **Fierens** heeft het stafje van de heer Von Faber meegenomen. Het is rozenhout en het is een soort toverstafje waarvan zij dacht dat het goed was om mee te nemen. Mocht zij niet meer weten hoe te reageren dan heeft zij altijd nog het toverstafje.

Zij spreekt haar dank uit voor de prachtige woorden. Niet alleen aan haarzelf maar ook aan de collega's. Het ziet er prachtig uit; dank aan de medewerkers die hiervoor hebben gezorgd. Fantastisch om hier binnen te komen met zoveel warmte en dynamiek! Het is een afronding van haar functie als hoogheemraad maar het is ook een afronding van een loopbaan van 52 jaar waarvan de start was op 1 september 1971. Zij werkt nog een dag op internationaal vlak en in de tussentijd leert zij ook te lummelen. Ze heeft ook geleerd dat lummelen een werkwoord is en dat probeert zij nu dus te leren. Zij is een Zeeuwse en is daar trots op; reden waarom zij haar Zeeuwse sieraden draagt. Zij is opgegroeid met Het Vrije van Sluis, het waterschap in West Zeeuws-Vlaanderen. Het was de tijd net na de watersnoodramp en gesprekken gingen over de watersnood en de onveiligheid en de dreiging van het water. Kijkend naar de zee zei haar moeder terug te stappen omdat je kunt verdrinken. Dat waterschap was belangrijk en eenmaal per maand ging haar vader naar de Brouwerijstraat om de belasting te betalen. Hij had daar een enorme hekel aan want als middenstander was hij niet zo pro-overheid. Maar de waterschapsbelasting moest betaald worden. Er was 1 vorm van belasting die betaald moest worden en dat was de waterschapsbelasting. Zij is daar echt mee opgevoed. Niet zozeer met het bestuur. Het ging vaak over de hoofdingenieur, de heer Uildriks, die al die prachtige werken tot stand liet komen.

De heer Van der Sande sprak over de keten die hij draagt vandaag. Zij heeft zelf haar Zeeuwse keten omgehangen en zij wil daarover een grapje vertellen over haar moeder. Het ouderlijk gezin woonde tegenover het stadhuis en op Koninginnedag was daar de aubade. Vanaf de overkant zagen zij het gemeentebestuur en haar moeder legde uit wie daar allemaal op het balkon stonden. Dat was feitelijk haar eerste les bestuurskunde. En dan zei ze goed te kijken naar de man met de ketting om, want dat was de burgemeester. Ze zei dan "de burgemeester heeft een ketting om, net als ons Fikkie!". Dan zei ze ook nog – en zij durft bijna niet naar mevrouw Middendorp te kijken omdat zij het tegenovergestelde is – "die stofwolk naast hem, dat is de gemeentesecretaris!". En toen zij heel veel jaren later gemeentesecretaris werd dacht ze maar aan een ding "hoe vertel ik het mijn ouders?".

Gedurende haar loopbaan verdween het water enigszins uit beeld. Zoals net gememoreerd heeft zij een lange internationale loopbaan en ze heeft in heel veel landen gewerkt en gewoond. Wat zij gezien heeft van water is verschrikkelijk; overstromingen en droogtes. Water, gebrek aan water of teveel water dat is oorlog. Dat is armoede. Dat zijn drama's. Zoals het omverwerpen van opgebouwde ontwikkelingen. Het heeft altijd veel indruk gemaakt. Rivieren waar zoveel plastic inzate dat het water niet meer bewoog. De verschrikkingen, veroorzaakt door de tsunami, waren indringend. Eenmaal terug in Nederland waren die indrukken voor haar de opstap om toch wat met water te gaan doen. Daarnaast politiek actief worden en haar keuze viel op het waterschap. En in de Tweede Kamer zat water in haar portefeuille, naast binnenlandse zaken en buitenlandse zaken. Water en de discussie of het zelfstandig moest zijn, of een ZBO, of gelieerd worden aan I&W of de provincie. Dat is altijd een heftige discussie geweest en ook gebleven.

Zij is toegetreden tot het waterschap, eerst een periode als VV-lid en daarna als hoogheemraad. Acht heel bijzondere jaren. De eerste 4 jaren was een heel andere periode. Het akkoord van Parijs kwam toen tot stand. De vorige dijkgraaf zei toen dat het Parijs was en herinnerde haar eraan dat dat buitenland is maar omdat zij nu terug was in Nederland moest het gaan over Rijnland. En kijk toch eens; nu wordt alleen maar gesproken over Parijs! Het is de grootste verandering die zij in alle 8 jaren heeft meegemaakt: klimaatverandering dat zo

leidend is geworden in het debat. Een tweede grote verandering gedurende de acht jaren is van politiek bestuurlijke aard. Waterschappen hadden eigenlijk overleggen binnen een vorm van politieke neutraliteit en gaandeweg werd het zeer politiek. Dat was een periode van hoogtepunten maar ook dieptepunten. Het meest verdrietige was de ziekte en het overlijden van 'onze' Sjaak Langeslag. Hij is hier altijd aanwezig; hij is er en zijn aanwezigheid wordt gevoeld. Maar daarnaast nog drie collega's die in het ziekenhuis belandden; ziek werden maar daar gelukkig weer gezond uitkwamen.

Politiek is er het nodige geclash't. En ook hard geclash't. De heer Van Dunné sprak over de vrouwen met wie zij regelmatig aan tafel zat. Dat was ook zo. En daar waren vrouwen bij die links en rechts klappen kregen. Zij heeft de vrouwen vanaf het begin opgezocht en dat is een heel sterk netwerk geworden. Dat is cultuur.

En dan spreekt zij over diversiteit en inclusie. Soms is dat ruimte die nodig is. Er is gevochten, er is gediscussieerd. Dat hoort er bij. Zonder schuring geen glans. Maar zij gunt de VV een cultuur waarin er ruimte is en lessen zijn geleerd over de afgelopen periode.

Nu een nieuwe fase. Voordat zij iedereen dank zegt heeft zij een voorstel. In het besef dat zij de dijkgraaf blijft lastigvallen wil zij een ideetje lanceren.

Vorige week heeft zij in Ghana conferentie meegemaakt; een Ghanees Business overleg. Daar ging het ook over water en toen bedacht zij hoe jammer het is dat alle mensen die de VV verlaten of zelfs eerder al verlaten hebben niet meer betrokken zijn. Zij doet daarom de dijkgraaf het voorstel om na te denken over een Rijnland-pool waarin deze mensen uitgenodigd worden om op stap te gaan naar scholen, verenigingen, in zaaltjes, kortom de boer op gaan om het verhaal van het water te vertellen. Iedereen zit teveel 'binnen' is te onbekend.

De **dijkgraaf** aanvaardt het voorstel lachend en met algemene stemmen.

Mevrouw **Fierens** dankt de dijkgraaf omdat het inspirerend is om zo'n netwerk te hebben dat voor Rijnland de boer op gaat. Tot slot heeft zij woorden van dank. Heel veel dank. In het bijzonder dankt ze de mensen die haar gekozen hebben. Zij had tot tweemaal het voorrecht om heel veel voorkeurstemmen te krijgen. Ze zegt haar partij dank toe, de Partij van de Arbeid. Een partij die zij liefheeft. Veel liefs aan Bruno van Dunné en de andere partijgenoten. Zij heeft ook woorden van dank aan de gemeenten en wethouders met wie zij gewerkt heeft. Zij heeft genoten van de wandelingen, de overleggen, het gevecht en de nieuwe introductie van water- en bodemsturend. Zij wil de ambtenaren bedanken. Rijnland is een kennisinstituut en zij hoopt dat dat zo blijft. Last but not least dank aan haar beide allerliefsten die vlakbij haar zitten. Dankjewel.

Er klinkt een luid applaus.

De heer **Von Faber** wil bedanken, bereiken en verhalen. Hij wil de fractie bedanken voor de passie, de gesprekken die gingen over de inhoud, over politiek en de inhoudelijke toewijding van collega's over de omgeving in het algemeen en water en waternatuur in het bijzonder. Hij had niet op deze plaats kunnen staan zonder hen en dat stemt hem dankbaar en nederig. Hij wil zijn school, ROC Mondriaan, bedanken. Voor de ruimte die hem geboden is. Hoewel de Cao deze ruimte faciliteert kan die ruimte geboden worden met een warme hand of gewoon omdat het kan. Hij heeft ervaren dat hij met een warme hand de ruimte geboden kreeg om het werk bij Rijnland te kunnen doen. Hij wil ook de organisatie bedanken voor de samenwerking. Het werd al gezegd door de dijkgraaf; het was vijf jaar geleden echt een situatie als een konijn in de koplampen van een auto. Hij hier? En wat moet hij hier? Maar de passie, de gedrevenheid, de inhoudelijkheid van al die mensen binnen de organisatie maakt dat iemand het beste uit zichzelf wil halen. Hij denkt dat Rijnland ook het beste uit hem gehaald heeft. Hij wil de VV bedanken voor de samenwerking. De scherpste en het snelle denken heeft hem aangezet om iets extra's te doen. Dat zorgt voor goede resultaten. De focus met elkaar en met betrekking tot zijn dossiers heeft geleid tot vele hamerstukken. Hij wil de collega's binnen D&H bedanken en het is inmiddels zes weken geleden dat hij daar, bij het uitdelen van wandelstokken, kon zeggen wat hij wilde zeggen tegen zijn collega's. Hij wil het bestuursbureau bedanken, het wordt vaak niet gezien, maar zij zijn degenen die alles bij elkaar moeten brengen; matches van agenda's, dossiers die moeten kloppen en de voorbereidingen van vergadering en hij wil ze daar hartelijk voor bedanken. Als docent op een school is het gebruik om eigen brood mee te nemen en in zijn geval altijd een pakje Wicky. Hij heeft de afgelopen vijf jaar genoten van een heerlijke lunch en hij heeft dit nooit als vanzelfsprekend ervaren. Veel dank aan de collega's van het restaurant. Tot slot is hij dankbaar voor alle gesprekspartners van gemeenten, provincies, betrokken organisaties en collega waterschappen. Hij is het meest trots op hetgeen met elkaar bereikt is waar het zijn portefeuille betreft. Er zijn zelfs termen aan toegevoegd: flexibel peil, variabel peil en gefixeerd peil. Hij is enorm trots op de nota schoon water, een moeilijk dossier waarin de ecologie en de chemie bij elkaar zijn gebracht. Trots is hij ook op het landbouwportaal. Daarin blijkt dat overheid en betrokken partijen er wel degelijk samen uit kunnen komen

wanneer het over 'grijze gebieden' gaat. Bakkig tegenover elkaar blijven staan helpt niet en daarmee kun je feitelijk alleen maar stikken in het eigen gelijk. Het actieplan biodiversiteit is al genoemd door mevrouw Dewkalie. Het zijn kleine dingen waarin hij betrokken is geraakt maar in Katwijk is een 'bellenscherm' neergezet wat de omgeving een stuk schoner maakt doordat er geen plastic naar buiten gaat. Dit is een gezamenlijke actie met de gemeente, Provincie en Rijnland. Hij is een klein radertje geweest in het geheel maar het resultaat vindt hij wel stoer. Ook mooi is het archeologisch depot in Katwijk dat een verhaal biedt voor Rijnland (als oudste en beste waterschap). Voorts vindt hij het heel mooi dat Rijnland altijd kijkt waar mogelijkheden zijn en vragen stelt over hoe het anders kan, hoe het wel kan. Dat dit mogelijk is betekent een verschil, namelijk dat de overheid er voor de burgers is en niet dat de burgers er voor de overheid zijn.

Dat brengt hem bij een paar verhalen. De tiny five is al genoemd en gaat hij niet meer aanstippen. Hij wil de toehoorders meenemen in een autorit afgelopen februari. Hij reed naar de gemeente Nieuwkoop om iets van de KAW te ondertekenen, en rijdend over de A44, afslag Leimuiden en via de N207 bereikte hij een diepe polder (richting Alphen aan den Rijn). Bij de rotonde de eerste afslag links richting Langeraar en vlak voordat de Geerpolderplas bereikt wordt ligt een gemaal van Rijnland. En hij keek in sloten. Hij kijkt altijd in water, dat is de visser in hem. Het was heel slecht weer, natte sneeuw en dus weer om bij te koukleumen. Maar hij reed daar, keek naar links, keek naar rechts en hij dacht "de polder ligt er mooi bij vandaag". Dat was het moment dat hij meende dat hij Rijnlander was geworden. Er zijn speldjes van Rijnland om te dragen maar zo'n speldje alleen zegt nog niks; het is het gevoel. En hij is dankbaar voor het gevoel om Rijnlander te zijn.

Het tweede verhaal begint vijf jaar geleden toen hij zich voelde als dat konijn in de koplampen. Hij maakte kennis met de communicatiemedewerkers, de ambtelijk ondersteuner, de secretaresse; een heuse hofhouding. Cool. Hij gaat zoiets van zijn leven niet meer krijgen. Dat hij gedurende vijf jaren een hofhouding mocht hebben is iets wat hij zal koesteren. Alleen al qua kreet.

Als laatste een verzoek; meestal als een spreker klaar is dan wordt er geapplaudisseerd. Hij wil dat rustig houden en gaat terug naar bedanken. Hij wil zijn partner Margareth bedanken voor de vijf jaren dat zij hem tot steun is geweest. Zonder haar had hij dit niet gered. En daarnaast de hofhouding, ondanks wisselingen wil hij Maureen du Burck als boegbeeld noemen van de hele organisatie. Klappen voor hem dan graag rustig en bij zijn aangeven kan meer geluid worden gemaakt, los gegaan worden, want dat is voor Margareth en voor Maureen als boegbeeld namens de organisatie. Dan is dit het moment om te klappen.

Er wordt op zijn verzoek eerst zacht en daarna heel hard geapplaudisseerd.

De heer **Kastelein** kijkt met heel veel dankbaarheid terug op de afgelopen acht jaren, een deel van zijn leven. Het is mooi om voor zo'n professionele, maatschappelijke organisatie als Rijnland, te mogen werken. Met zoveel gemotiveerde medewerkers. Een enorme inzet. Ondersteuning. Ondersteuning vanuit bestuur, vanuit beleid of vanuit de keuken, alle mensen stonden voor hem en ook voor anderen klaar. Deze mensen hebben een enorme kennis waarmee zij het bestuur ook echt ondersteunen om een goed bestuurder te zijn binnen Rijnland. Een goed bestuurder is immers alleen een goed bestuurder vanwege de medewerkers en dat zij er ook zijn om de zaak van Rijnland op een goede manier aan de orde te stellen. Hij is daar heel blij mee en is dankbaar voor alle mensen die hem in de afgelopen acht jaren ondersteund hebben. Hij wil ook de VV bedanken; een bestuurder is niets zonder draagvlak in de verenigde vergadering. Mooi ook dat het geen algemeen bestuur is, Rijnland heeft echte tradities, de verenigde vergadering. Het is ook goed dat problemen zijn opgepakt in de afgelopen acht jaren. Er wordt wel eens gediscussieerd in de politiek. De politiek zou geen besluiten meer nemen. De politiek duwt zaken voor zich uit. De politiek zorgt niet meer voor draagvlak in de samenleving. Rijnland laat zien dat dat ook anders kan; de VV heeft problemen geduid en vervolgens de problemen aangepakt en voor zover mogelijk ook opgelost. Er zijn altijd problemen die nog blijven voortbestaan maar mede dankzij de verenigde vergadering kan gezegd worden dat Rijnland ook goed bestuurd wordt. Daar kunnen de inwoners van het waterschap ook dankbaar voor zijn.

Voorts zegt hij zijn collega's in D&H dank. Een bestuurder functioneert in een team en dat functioneren gaat alleen als het team ook goed functioneert. Hij heeft twee Colleges meegemaakt met plezierige voorzitters opdat het team functioneerde. Hij wil daarbij de heer Langeslag noemen die te vroeg is heen gegaan. Kortom, hij kijkt met veel plezier terug op de afgelopen periode. De dijkgraaf had een prachtige toespraak, dank daarvoor. Er is geen woord gelogen, het klopte allemaal. Een mens heeft verschillende gestalten en verschillende rollen. Flexibiliteit is een belangrijke eigenschap in de politiek anders kan er niets bereikt worden. Dus inderdaad, de VV te vriend houden en in het College wordt gevochten voor de zaak. En de medewerkers moeten gemotiveerd worden tot de beste resultaten. Hij heeft zeker geprobeerd om dat in de acht afgelopen jaren in verschillende hoedanigheden en op verschillende manieren te doen om daar flexibel mee om te gaan.

acht jaren is toch wel een hele tijd... De liefde voor water is bij hem ook gegroeid in die acht jaren. Als klein kind vond hij het water spannend, toen hij moest leren zwemmen. Later gaf het water plezier en ontspanning. In Gouda, de stad die echt iets heeft met water, is water een vriend of een vijand. Gouda is rijk geworden met het water door de tol en arm geworden vanwege de zakkende bodem en de daarmee samenhangende problemen. Na Gouda kwam hij bij Rijnland en heeft hij het water herontdekt als structurerend element in de ruimtelijke ordening in Nederland. Water als sturend element bij maatschappelijke keuzes en bepalend bij woningbouw en natuurontwikkeling en bij datacenters speelt water een rol. Dat heeft hem liefde voor water bijgebracht. Kijken op een andere manier naar water, de polders en hij kan genieten van de weidsheid van de polders in het Rijnlands gebied. En hoe mooi is het dat er nog koeien in de wei lopen om van te genieten. Dat die weidsheid blijft bestaan is ook waarover mensen denken als zij aan Nederland denken.

In de afgelopen acht jaren heeft hij als christen democraat drie hoofdlijnen aan de orde gehad. Dat is in de eerste plaats een sobere omgang met belastinggeld. Burgers en bedrijven moeten hard werken voor hun geld en daarvan moet een deel, verplicht, afgestaan worden aan het waterschap. Daar moet zorgvuldig en effectief mee omgegaan worden. En het verdient aandacht welke tarieven opgelegd worden aan de inwoners en bedrijven. Wat is draagbaar voor hen en wat is houdbaar voor de schuld van Rijnland ook richting toekomstige generaties? De tweede hoofdlijn is burgers en bedrijven altijd serieus te nemen. Luisteren naar hun inbreng en zorgen dat er draagvlak is. Hij noemt daarbij twee mooie hoogtepunten; het eerste hoogtepunt is de sluisjes bij Halfweg. Authentieke sluisjes die feitelijk zorgen voor te weinig doorstroming in de Haarlemmermeer en na tientallen jaren die er aan besteed zijn heeft hij, samen met de heer Langeslag en de bewoners voortgang geboekt. Inmiddels is er een omgevingsvergunning om de sluisjes in authentieke staat terug te brengen maar wel te voorzien van moderne mogelijkheden om het water vrij te laten stromen richting de gemalen. Het tweede mooie hoogtepunt is de Hollandse IJsseldijk in Gouda; een traject dat al jaren liep en bewoners ontevreden waren en er geen draagvlak was. Hij is opnieuw in gesprek gegaan met de bewoners om te bezien of zij specifieke wensen hadden die door Rijnland konden worden ingewilligd. Dat heeft een mooi struinpad opgeleverd aan de Hollandse IJsseldijk, dichtbij het water en met bloemen eromheen. Wie er in de buurt is zou er beslist eens moeten gaan wandelen. Biodiversiteit en de ontmoeting met het water; er was geen enkel bezwaarschrift meer, iedereen was er blij mee.

De derde hoofdlijn is te kijken hoe Rijnland kan inspelen op klimaatwijziging. De schepping is uniek en daar moet zorg voor zijn. Daarbij noemde de dijkgraaf wel het hoogtepunt namelijk de nieuwe waterschapsverordening. Hij begreep dat er nog goedkeuring van de VV moet komen nadat enkele punten van discussie zijn afgehandeld. Als hij mag wil hij de VV zeggen dat die goedkeuring toch echt de bedoeling is. Vooral omdat klimaatbestendige regels in Nederland nodig zijn. Niet voor niets is Rijnland het eerste waterschap in Nederland dat klimaatbestendige regels in de verordening of Keur, een eeuwenoude term, heeft opgenomen. Hij spreekt de hoop uit dat meer en meer rekening wordt gehouden met het klimaat en wat het klimaat betekent in Nederland.

Wat hem persoonlijk betreft is hij aangekomen in een nieuwe levensfase waarin hij iets wil betekenen in de samenleving. Zijn familie is volledig aanwezig vanmiddag; zijn vrouw, zijn kinderen en kleinkinderen en ook zijn broers en een zus. Hij vindt dat bijzonder en omdat familie het naaste op aarde is wil hij daar dan ook meer tijd aan besteden. Daarnaast sociale contacten, vrienden en nieuwe mensen te ontmoeten om op die manier weer nieuwe dingen in het leven te ontdekken. Ten slotte wenst hij het nieuwe College en de nieuwe VV heel veel succes in de komende jaren. Hij heeft alle vertrouwen in de kracht van Rijnland.

Er wordt luid geapplaudisseerd.

De **voorzitter** vraagt om een staand applaus voor drie kanjers van bestuurders: Thea Fierens, Waldo von Faber en Marco Kastelein.

Alle aanwezigen gaan staan en zorgen voor een laatste en lang ovationeel applaus.

3. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

4. Sluiting

De **voorzitter** nodigt de aanwezigen voor een hapje en drankje en sluit hierop de vergadering.